

GÁBOR DÉNES-DÍJ 2017

BESZÁMOLÓ az ED_17-1-2017-0003 támogatási szerződés teljesítéséről

A társadalmi fejlődés csak magas szinten képzett alkotó emberek közreműködésével biztosítható, ezért társadalmi érdek a kutató, fejlesztő, feltaláló, oktató szakemberek kiemelkedő teljesítményének elismerése és sikereik példaként állítása.

Az 1989-ben létrehozott Díj megalapítóinak szándéka a technológiai innováció, a műszaki/mérnöki kutatómunka, az ember által teremtett gépek és anyagi konstrukciók iránti társadalmi figyelem és elismerés felkeltése és megerősítése volt. A tudományos és szellemi teljesítményekre épülő világunkban meg kell erősíteni az anyaggal történő bánás, a technológiai képességek, a műszaki alkotások és alkotók iránti méltó társadalmi elismerést is.

A **Gábor Dénes-díj** és annak ma már közel harminc éves története alapvetően erről szól.

Az Alapítvány kuratóriuma arra törekszik, hogy a díjátadási ünnepség minden tekintetben méltó legyen ahhoz a teljesítményhez, melyet elismerni szándékozik. A díjátadási rendezvény helyszíne 2005 óta, idén is a Parlament lehetett, mely kifejezi a kiemelkedő innovációs eredmények és ezen eredményeket létrehozó alkotók erkölcsi elismerésének országos jelentőségét.

Az ünnepség fővédnöke **Kövér László**, az Országgyűlés elnöke volt.

Felső sorban: Bakos Gáspár, Buzsáki György, Lingvay József, Németh Huba, Falk György, Koppa Pál, Bozóki Zoltán, Stépán Gábor, Sente Lajos,

Középső sorban: Zettwitz Sándor, Balogh Géza, Kövér László, Gál József, Weisz Ferenc

Harmadik sorban: Sárdi Dávid Lajos

Díjátadók az átadás sorrendjében:

Kövér László, az Országgyűlés elnöke, → Bakos Gáspár, Buzsáki György és Lingvay József

Lepsényi István államtitkár (NGM) → Balogh Géza (Életmű) és Németh Huba

Pálinkás József elnök (NKFIH) → Falk György, Koppa Pál, Zettwitz Sándor (Életmű)

Lovász László elnök (MTA) → Bozóki Zoltán és Stépán Gábor

Luszczyk Viktor elnök (SZTNH), → Sente Lajos

Bendzsel Miklós korábbi elnök (SZTNH) → Gál József és Weisz Ferenc (In Memoriam Gábor Dénes)

Józsa János rektor (BME) → Sárdi Dávid Lajos

Gyulai József kuratóriumi elnök, valamennyi díjnál

A Gábor Dénes nevével fémjelzett díjak

Az 1989-ben alapított Gábor Dénes-díj alapvető célja a névadó életpályájával szimbolizált innovatív magatartás elismerése. A Díjra a nyilvánosan meghirdetett felhívás alapján terjeszthették fel a méltónak ítélt alkotókat az innovációban szakmai kompetenciával rendelkező szakemberek.

A több mint 1300 potenciálisan érdekelt szervezet vagy szakember közvetlen megkeresése útján (nyomatott felhívás postai terjesztése), valamint a hagyományos és az elektronikus média segítségével népszerűsített Gábor Dénes-díj felterjesztési felhívás alapján lehetett előterjesztést tenni olyan alkotókra, akik

- **kiemelkedő tudományos, kutatási-fejlesztési tevékenységet folytatnak,**
- **jelentős, a gyakorlatban az elmúlt öt évben bevezetett, konkrét tudományos és/vagy műszaki-szellemi alkotást hoztak létre,**
- **megvalósult tudományos, kutatási-fejlesztési, innovatív tevékenységükkel hozzájárultak a környezeti értékek megőrzéséhez,**
- **személyes alkotó közreműködésükkel megalapozták és fenntartották intézményük innovációs készségét és képességét.**

A Kuratórium az elmúlt öt évben folytatott, kiemelkedően eredményes innovatív teljesítmény elismeréseként **Gábor Dénes-díjat** adományozott a jelöltek közül kiválasztott, Magyarországon élő, magyar állampolgársággal, vagy határainkon túl élő, magyar alkotóknak.

A díjjal egy 125 mm átmérőjű, a kitüntetett nevét, a kitüntetés évszámát, a tudós hologram képét tartalmazó bronz plakett jár, amelyet díszoklevél és nettó 500.000 Ft. összegű pénzdíj egészített ki.

A határainkon túl élő magyar alkotók elismerésére javaslatot tehetnek a külhoni (Kárpát-medence és szórvány magyarság a világban) szakmai, valamint civil szervezetek is.

Az életmű díjjal Domokos Gábor és Várkonyi Péter feltalálók porcelánba öntött, és a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. által gyártott dísztárgya, a **Gömböc** jár.

„In Memoriam Gábor Dénes” elismerésben részesült két matematikus, akik Kampfl József szobrászművész Gábor Dénest mintázó bronz büsztjét vehették át.

A döntést a **NOVOFER Alapítvány** kuratóriuma hozta, melynek elnöke prof. **Gyulai József** dr., fizika-matematika szakos tanár, az ELFT tiszteletbeli elnöke, akadémikus, és tagjai

Blaskó Gábor dr., vegyészmérnök, a Servier Kutatóintézet tudományos tanácsadója, akadémikus;

Drozdy Győző dr., villamosmérnök, híradástechnikai szakmérnök, a Telenor Magyarország Zrt. vezérigazgatói tanácsadója;

Havass Miklós matematikus, a MTESz és a SzÁMALK korábbi elnöke;

Karsai Béla MBA Master Economist, a Karsai Holding Zrt. elnök-vezérigazgatója;

Pap László dr., villamosmérnök, a BME tanszékvezető egyetemi tanára, akadémikus.

A Kuratórium döntése alapján, a határainkon kívül alkotó szakemberek közül **Gábor Dénes-díjban** részesültek:

Dr. Bakos Gáspár fizikus, csillagász, a Princeton University egyetemi tanára, a más csillagok körül keringő bolygók és az időtől függő jelenségek kutatásában, az autonóm kistávcsövek kifejlesztésében és nemzetközi hálózatba szervezésében, több földrészen való egyidejű működtetésében, az első teljesen automata, homogén csillagászati távcsőhálózat tervezésében, és megvalósításában vállalt meghatározó alkotó teljesítményéért, több mint száz új exobolygó felfedezéséért, a magyar szakemberek nemzetközi tekintélyének növeléséért.

Dr. Buzsáki György orvos, „The Brain Prize” díjas neurofiziológus, akadémikus, a New York University egyetemi tanára, az agyműködés elektromos oszcillációkon alapuló vizsgálatában végzett iskolateremtő munkássága, a memória konszolidáció ezen oszcillációkon alapuló kétlépcsős modelljének kidolgozása és az információt alvás közben szállító éleshullám-fodor ritmusok felfedezése, az idegsejt hálózatok működésének nagyfelbontású extracelluláris vizsgálata kapcsán végzett műszaki fejlesztések terén elért eredményeiért, különös tekintettel a szilícium alapú elektródák kidolgozására és azok szabadon mozgó állapotokon történő alkalmazására, továbbá a magyar szakemberek nemzetközi tekintélyének növeléséért, a tehetséges fiatal kutatók, köztük számos magyar mentorálásáért.

Dr. Lingvaj József vegyész mérnök, a Villamosmérnöki Tudományok Nemzeti Kutató Intézetének (INCDIE ICPE-CA, Bukarest) kutatója, a korszerű, környezetbarát megoldások fejlesztése, azaz a szilícium alapú félvezető eszközök gyártásfejlesztése, a korróziós folyamatok tanulmányozása és a fémszerkezetek (kábelek, csőhálózatok, stb.) korrózió és elektromos védelme, az elektrokémiai technológiák terén nyújtott több évtizedes alkotó tevékenységéért, melyet számos hasznosított és jelentős gazdasági eredménnyel járó találmány is fémjelez.

A Kuratórium döntése alapján **Gábor Dénes-díjban** részesültek:

Dr. Bozóki Zoltán József fizikus, egyetemi tanár, az MTA-SzTE Fotoakusztikus Kutatócsoport tudományos tanácsadója, a lézeres fotoakusztikus spektroszkópián alapuló, a földgáz főbb szennyező komponenseinek (kénhidrogén, széndioxid, vízgőz) koncentrációjának ppm. pontosságú folyamatos mérésére, ipari környezetben alkalmas, a világ számos pontján megbízhatóan működő műszer kifejlesztésében nyújtott, meghatározó alkotó tevékenységéért, a gyártásra specializálódott spin-off cég létrehozásában, növekedési pályára állításában és vezetésében vállalt szerepéért.

Falk György Alfréd gépészmérnök, a VARINEX Zrt. igazgatóságának elnöke, címzetes egyetemi docens, a rétegről-rétegre építkező gyors prototípusgyártás (Rapid Prototyping) mai népszerű nevén a 3D nyomtatás meghonosítása és a 3D nyomtatás széles körű alkalmazási lehetőségeinek feltárása, a kis sorozatú gyártásra alkalmas fröccsöntő szerszámok, a fogászati és az egyedi koponyacsont hiányok megszüntetéséhez szükséges implantátumok, a hőre lágyuló poliamid porból gyártható alkatrészek komplex technológiájának az ún. Additív Manufacturing eljárásoknak megfelelő kifejlesztése, a vákuummal szabályozott nyomásos öntéstechnológia továbbfejlesztése terén elért eredményeiért, sikeres cégalapítási és cégfejlesztési, valamint áldozatkész egyetemi oktatási tevékenységéért.

Dr. Koppa Pál Gábor fizikus, a BME tanszékvezető egyetemi tanára, a holografikus adattárolás, a háromdimenziós kép megjelenítés, az optikai mérés technika és a komplex optikai rendszerek modellezése terén végzett kutatási-fejlesztési eredményeiért, az e körben szabadalmazott találmányok létrehozásában vállalt alkotó közreműködéséért, a műegyetemi fizikus- és mérnök-képzésben nyújtott, elismerésre méltó oktatói és témavezetői munkásságáért.

Pálinkás József, Falk György, Gyulai József

Pálinkás József, Koppa Pál, Gyulai József

Dr. Németh Huba gépészmérnök, a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. Kutatás-Fejlesztési Központ osztályvezetője, egyetemi docens

az ipari életében tanúsított innovatív tevékenysége, mérnöki kutató-fejlesztő munkája, többek között a számos szabadalommal védett, járműdinamika-, emisszió- és hatásfokjavító, sűrített levegő befűtésén alapuló motorfeltöltési eljárás megalkotása, valamint a haszonjárművek önvezető rendszereinek nemzetközileg is sikeres kidolgozása terén végzett meghatározó alkotó tevékenységéért, amely felöleli a járművek környezetérzékeléstől, a döntéshozó funkciókon keresztül a redundanciákkal ellátott hibabiztos végrehajtó rendszereinek teljes palettáját; továbbá a műszaki felsőoktatásban végzett magas szintű oktatói és oktatásszervezési munkásságáért.

Dr. **Stépan Gábor** gépészmérnök, akadémikus, a BME tanszékvezető egyetemi tanára, a késleltetett rendszerek stabilitáselméletének és nemlineáris rezgéseinek gépészeti alkalmazásai: szerszámgéprezgések, járműkerekek dinamikája, közlekedési dugók modellezése, robotok és emberek erőszabályozása, illetve egyensúlyozása területén végzett, nemzetközileg is elismert színvonalú kutatói, kutatásszervezői és oktatási tevékenységéért, az orvosi-mérnöki közös innovációt segítő Biomechanikai Kooperációs Kutatóközpont létrehozásában és fenntartásában végzett meghatározó munkájáért.

Dr. **Szente Lajos** vegyész, az MTA doktora, a CycloLab Kft. ügyvezető igazgatója, a ciklodextrin technológia nemzetközileg elismert úttörője, a zárványkomplex-képzésen alapuló életmentő detoxikálási módszer kifejlesztése, a korszerű anasztéziológiai protokoll mindennapos részévé vált ciklodextrin-termék és gyógyszerészeti segédanyagok kifejlesztése, a ciklodextrinek oldatbani önszerveződése, aggregációja mechanizmusának felderítése, új, ipari jelentőségű molekuláris nano-tartályok fejlesztése, csekély szennyvíz kibocsátású, hatékony kromatográfiás, környezetkímélő tisztítási eljárás kidolgozása terén elért eredményeiért, a társszerzőként jegyzett szabadalmi bejelentések kidolgozásában való alkotó közreműködéséért, a sikerrel vezetett nemzetközi hírű kutató-fejlesztő magánvállalkozás megalapításáért és működtetéséért.

A Kuratórium döntése alapján **Gábor Dénes Életmű Díj**ban részesültek:

Dr. **Balogh Géza** villamosmérnök, az Interton Kft. ügyvezetője, a magyar elektroakusztikai ipar tekintélyének növelésében, a technika világszínvonalát képviselő termékek és rendszerek fejlesztésében vállalt több évtizedes alkotó tevékenységéért, az irányított hangsugárzással kapcsolatos szabadalmakkal is védett önállóan és szerzőtársakkal közösen kidolgozott találmányaiért, a hiperkardiodoid vonalsugárzó sikeres világpiaci hasznosításáért. Nevéhez fűződik a Magyar Országgyűlés üléstermeinek első számítógép vezérlésű hozzászólói hangrendszerének és a Paksi Atomerőmű számítógép vezérelt biztonsági, riasztó, tájékoztató hangrendszerének kidolgozása.

Zettwitz Sándor gépészmérnök, a 77 Elektronika Kft. ügyvezető igazgatója, több évtizedes innovatív tevékenységéért, az első magyar ásványgyapotgyártó technológia és gépsor kifejlesztése és megvalósítása, a magyar gazdaság egyik kitörési pontját jelentő egészségipari eszközök fejlesztése, nevezetesen a vércukorönellenőrzés lehetőségét megteremtő első magyar egyéni vércukormérő készülék fejlesztése, gyártástechnológiájának kidolgozása, és a projekt irányítása, továbbá az automata vizelet-analizáló rendszer kifejlesztése terén elért eredményeiért, és a nemzetközi sikereket elérő családi cég megalapításáért, az innovációs kultúra kialakításáért és kivételesen eredményes vezetői munkásságáért

Pálinkás József, Zettwitz Sándor, Gyulai József

A Kuratórium döntése alapján **In Memoriam Gábor Dénes** elismerésben részesült:

Gál József matematikus, holográfus a MANO Hologram Kft. ügyvezetője, azért az önzetlenül végzett évtizedes közreműködésért, mellyel hozzájárult a Nobel-díjas Gábor Dénes emlékének ápolásához, az Alapítvány kiállítási programjainak megvalósításához, a holográfia eredményeinek széleskörű alkalmazásához és népszerűsítéséhez.

Dr. **Weisz Ferenc** matematikus, az ELTE Informatikai Kar egyetemi tanára, a Gábor Dénes által bevezetett, a jel- és képfeldolgozás hatékony eszközének, a Gábor-transzformáció és a waveletek területén végzett sokoldalú kutatásaiért, mellyel hozzájárult Gábor-transzformációnak a hazai oktatásban és kutatásban való elterjesztéséhez, a Nobel-díjas Gábor Dénes emlékének megőrzéséhez.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a NOVOFER Alapítvány által alapított „**Gábor Dénes Tudományos Diákköri Ösztöndíj**”-at

Sárdi Dávid Lajos logisztikai mérnök hallgató kapta,

„*A budapesti bevásárlóközpontok áruellátási rendszerére vonatkozó költségstruktúra matematikai modelljének leképezése*” tárgyú dolgozatáért.

Témavezetője Dr. Bóna Krisztián egyetemi docens volt.

Ünnepélyes díjátadás a Parlament Felsőházi termében

December 14-én, az Országház Felsőházi termében tartott teltházas ünnepségen, az Országgyűlés elnöke, a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Magyar Tudományos Akadémia és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elnökei, a BME rektora közreműködésével átadott, **Gábor Dénes** nevével fémjelzett-díjakat, a szakmai és tudományos szervezetek felső szintű vezetőinek valamint a sajtó, rádió és televízió képviselőinek és a meghívott vendégek jelenlétében vehették át a kiválasztott szakemberek.

A vendégek által közösen elénekelt Himnusszal kezdődő ünnepséget megelőzően a résztvevők megtekinthették a Gábor Dénes interjú filmét és Dénes Gábor filmrendező magyar tudósokról készült portréit.

Az ünnepséget dr. **Kövér László** úr, az Országgyűlés elnökének köszöntője nyitotta, melyet prof. **Gyulai József** kuratóriumi elnök úr mérnöktársadalomhoz intézett üzenete követett, majd az alapító **Jamrik Péter** gondolatait ismerhették meg a résztvevők.

A határainkon túl alkotó szakemberek – Bakos Gáspár, Buzsáki György és Lingvay József – részére megítélt díjat **Kövér László** házelnök, és **Gyulai József** kuratóriumi elnök adta át.

A további **Gábor Dénes-díjak** átadásában és a díjazottak eredményeinek méltatásában közreműködtek

Lepsényi István államtitkár, a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselőjében;

Pálinkás József, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnöke;

Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke;

Luszczyk Viktor, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elnöke;

Bendzsel Miklós a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának korábbi elnöke;

és valamennyi díjnál **Gyulai József** a kuratórium elnöke;

A Gál József és Weisz Ferenc matematikusok részére megítélt **In Memoriam Gábor Dénes** elismerést **Bendzsel Miklós** és **Gyulai József** adták át.

A **Gábor Dénes Tudományos Diákköri Ösztöndíjat** **Józsa János** rektor és **Gyulai József** kezéből vehette át az elismert hallgató.

Ezt követően a vendégek tájékoztatást kaptak

- a kétévente odaítélt Gábor Dénes Országos Tudományos Diákköri Ösztöndíj,
- a Miskolci Egyetem és az Alapítvány által kiírt *Gábor Dénes Diplomatervezési Ösztöndíj* és
- a „Víz víziók” és „Természeti adaptációk” címmel meghirdetett *Gábor Dénes Középiskolai ösztöndíj* pályázatok, valamint
- a szegediek által rendezett és általunk is támogatott Gábor Dénes Számítástechnikai Emlékverseny eredményéről.

Rendkívüli eseményként gratulálhattunk a Szingapúrból aranyéremmel hazatért középiskolai fizika válogatott megjelent tagjainak, a tevékenységünktől független sikerhez.

Az ünnepi rendezvényt a közösen elénekelt Szózat zárta.

A jelen lévők, az ünnepség fővédnökének, az Országgyűlés elnökének vendégeként vehettek részt a díjazottak tiszteletére rendezett állófogadáson.

Ezt követte a Gábor Dénes-díjasok Klubjának rövid összejövetele, melyen **Darvas Ferenc** elnök az új díjazottakat a Klubba invitálta.

Média megjelenés

Az eseményről az MTVA MTV1, MR1, DUNA TV, a Kossuth Rádió, az Inforádió, az MTI, a Magyar Hírlap, Magyar Idők tudósított. Az internetes hírportálokon és a szaksajtóban folyamatosan jelennek meg a híradások.

Kiadványok

Az Alapítvány éves kiadványa

A Gábor Dénes-díjjal kitüntetettek életútját, innovációs eredményeit és a középiskolai ösztöndíjjal kapcsolatos gondolatokat is ismerteti a díjátadás napjára megjelent alapítványi kiadvány.

Az alkotó megismerés szolgálatában álló elismerésekről Pálinkás József, Ábrahám László, Bokor József és Csépe Valéria, a díjak értékéről és a díjazottokról Jamrik Péter értekezett, Gyulai József a mérnöki tevékenységről fejtette ki gondolatait.

Az alapítvány éves kiadványából 300 példányt biztosítunk a felsőoktatási intézményi, városi és ODR könyvtárak részére. További kb. 500 példányt a helyszínen megjelent vendégek, a tudományos, műszaki, innovációs szervezetek, a szakmai szövetségek képviselői és a díjazottak kaptak kézhez.

Könyv

Gábor Dénes „Találjuk fel a jövőt!” című könyvének második kiadásából olvasói tiszteletpéldányokat biztosítottunk az érdeklődő könyvtáraknak.

A 2017 évi Gábor Dénes-díjat és a rendezvényt az **ED_17-1-2017-0003** számú szerződés alapján a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 5.000.000,- forinttal támogatta.

Köszönjük a Gábor Dénes-díj anyagi, szakmai és erkölcsi támogatását.

Prof. Gyulai József
a kuratórium elnöke

Kosztolányi Tamás
titkár